

NBP

Narodowy Bank Polski

Monety kolekcjonerskie

**Skarby
Stanisława Augusta**

**Jan Kazimierz Waza
(1648–1668)**

Skarby Stanisława Augusta

Wyjątkowa seria złotych i srebrnych monet kolekcjonerskich o nominałach 500 zł i 50 zł – „Skarby Stanisława Augusta” – odwzorowuje słynną osiemnastowieczną serię medalierską z wizerunkami królów Polski wykonaną na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego.

Królewskie medale powstawały w mennicy warszawskiej w latach 1791–1797/1798. Ich twórcami byli dwaj wybitni medalierzy Jan Filip Holzhaeuser i Jan Jakub Reichel. Medale były wzorowane na portretach namalowanych w latach 1768–1771 przez Marcella Bacciarellego do Pokoju Marmurowego w Zamku Królewskim w Warszawie. Monety emitowane przez Narodowy Bank Polski są wiernymi replikami medali, zachowują średnicę i wysokość reliefu oryginałów. Dotyczy to portretów królewskich prezentowanych na rewersach monet. Odwrotne strony medali z życiorysami królów, umieszczone na awersach monet, zostały pomniejszone, ponieważ towarzyszy im otok z nazwą państwa, godłem Rzeczypospolitej, nominałem oraz rokiem emisji. Życiorysy monarchów, jak również napisy na awersach medali towarzyszące portretom władców, zredagowane są po łacinie. Ostatecznej redakcji tych tekstów dokonał zapewne sam król Stanisław August. Imiona monarchów w języku polskim umieszczone zostały na boku monet; tamże znajduje się nazwa serii „Skarby Stanisława Augusta”.

Poczet królów polskich wykonany na zlecenie Stanisława Augusta Poniatowskiego składał się z wizerunków 23 monarchów. Był tu o jeden portret królewski więcej niż na obrazach Bacciarellego, którego cykl obejmuje 22 obrazy. Dodatkowy portret Stanisława Leszczyńskiego, umieszczony na medalu, powstał najprawdopodobniej na podstawie obrazu Jana Bogumiła Plerscha. Obie serie, malarska i medalierska, zaczynają się od Bolesława Chrobrego, a kończą wizerunkiem Augusta III Sasa. W Pokoju Marmurowym od XVIII wieku naczelne miejsce zajmuje jednak kilkakrotnie większy od pozostałych królewskich portretów wizerunek Stanisława Augusta w pełnej postaci, w stroju koronacyjnym. Zapewne więc i serię medalierską zamykać miał medal z wizerunkiem aktualnie panującego monarchy. Abdykacja, emigracja i rychła śmierć króla w początku 1798 r. uniemożliwiły realizację tego zamierzenia.

Seria monet „Skarby Stanisława Augusta” obejmuje 24 wizerunki monarchów – 23 z oryginalnej serii królewskiej oraz portret Stanisława Augusta, odtworzony według medali z epoki. Tak jak w XVIII wieku medale, monety będą bite w złocie i w srebrze.

Tomasz Bylicki
starszy kustosz
Muzeum Historyczne m.st. Warszawy

Drugi syn Zygmunta III z Konstancji Austriaczkii, przez 20 lat walcząc dzielnie ze zmiennym szczęściem, po wojnach z Kozakami, Tatarami, Szwedami, Moskwą, Węgrami i – o zgrozo – z Polakami, zniechęcony nieszczęściami złożył koronę królewską. Umarł bezdzietny w Nevers we Francji roku pańskiego 1672, mając lat 61, dnia 16 grudnia.

Jan Kazimierz Waza (1648–1668)

Osiemnasta moneta serii przedstawia Jana Kazimierza z dynastii Wazów, syna króla Polski i Szwecji Zygmunta III i Konstancji Habsburżanki, przyrodniego brata Władysława IV. Obrany królem Polski w listopadzie 1648 r., koronowany był w Krakowie w styczniu 1649 r. Mianowany kardynałem w 1646 r., przed elekcją złożył tę godność. W 1660 r. zrzekł się pretensji do korony szwedzkiej, zachowując tylko tytułaturę. Po burzliwym panowaniu abdykował w 1668 r. i udał się do Francji. Pozostawił po sobie złą pamięć, której nie złagodziło uznanie jego talentów wojskowych.

Na rewersie monety widnieje przeniesione z medalu popiersie króla (według obrazu pędzla Marcella Bacciarellego) profilem w lewo, w długiej peruce, z wąsami i nikłą brodą, w zbroi rajtarskiej, w żabocie przewiązanym wstążeczką i w halsztuku, z płaszczem gronostajowym, z Orderem Złotego Runa.

Na awersie monety czytamy tekst z rewersu medalu (w tłumaczeniu): *Drugi syn Zygmunta III z Konstancji Austriaczki, przez 20 lat walcząc dzielnie ze zmiennym szczęściem, po wojnach z Kozakami, Tatarami, Szwedami, Moskwą, Węgrami i – o zgrozo – z Polakami, zniechęcony nieszczęściami złożył koronę królewską. Umarł bezdzietny w Nevers we Francji roku pańskiego 1672, mając lat 61, dnia 16 grudnia.*

Jan Kazimierz Waza urodził się w 1609 r. w Krakowie. Od młodości wdrożony do sztuki wojennej, jako król zmagał się z powstaniem Chmielnickiego, potem z Rosją i mimo świetnego zwycięstwa pod Beresteczkiem (1651) utracił na jej rzecz Ukrainę Naddnieprzańską (1654). Najazd szwedzki w 1655 r. i sprzymierzenie części szlachty koronnej ze Szwedami spowodowały ogromne wyniszczenie kraju. Liczne bitwy dowodzone przez króla, a szczególnie obrona Jasnej Góry, dodały ducha Polakom, a wojna zakończyła się podpisaniem pokoju w Oliwie (1660). Wtedy też traktatami welawsko-bydgoskimi Prusy Książęce uzyskały suwerenność. Następne lata przyniosły kolejne walki z Rosją i przegraną wojnę domową z hetmanem Lubomirskim. Nie doszły do skutku próby reform państwowych. Wobec tylu przeciwności losu, po śmierci żony Ludwiki Marii Gonzagi i dwojga dzieci zmarłych w niemowlęctwie Jan Kazimierz w 1668 r. złożył koronę i wyjechał do Francji, gdzie został opatem w klasztorze benedyktyńskim Saint-Germain-des-Prés. Zmarł w 1672 r. i został pochowany w katedrze wawelskiej. Jego serce złożono w kościele Saint-Germain-des-Prés w Paryżu, w pięknym grobowcu.

Marta Męciewska

Monety kolekcjonerskie Jan Kazimierz Waza

Nominał 500 zł

metal: Au 999,9/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * JAN KAZIMIERZ WAZA *

nakład: do 600 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 26 stycznia 2021 r.

Nominał 50 zł

metal: Ag 999/1000

stempel: zwykły

średnica: 45 mm

masa: 62,2 g

napis na obrzeżu: SKARBY STANISŁAWA
AUGUSTA * JAN KAZIMIERZ WAZA *

nakład: do 5000 szt.

Projektant rewersu –

Anna Wątróbska-Wdowiarska

Projektant awersu oraz napisów

na rewersie – Robert Kotowicz

Na zlecenie NBP monetę

wyprodukowała Mennica Polska S.A.

Emisja: 26 stycznia 2021 r.

Bolesław Chrobry
(992–1025)
Emisja: 12 III 2013 r.

Władysław Jagiełło
(1386–1434)
Emisja: 3 III 2015 r.

Wacław II Czeski
(1291–1305)
Emisja: 22 V 2013 r.

Władysław Warneńczyk
(1434–1444)
Emisja: 15 IX 2015 r.

Władysław Łokietek
(1320–1333)
Emisja: 13 IX 2013 r.

Kazimierz Jagiellończyk
(1447–1492)
Emisja: 3 XII 2015 r.

Kazimierz Wielki
(1333–1370)
Emisja: 3 III 2014 r.

Jan Olbracht
(1492–1501)
Emisja: 14 VI 2016 r.

Ludwik Węgierski
(1370–1382)
Emisja: 10 IX 2014 r.

Aleksander Jagiellończyk
(1501–1506)
Emisja: 7 XII 2016 r.

Jadwiga Andegaweńska
(1384–1399)
Emisja: 4 XII 2014 r.

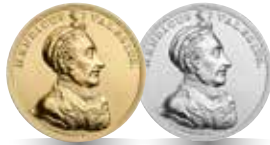
Zygmunt I Stary
(1506–1548)
Emisja: 12 VII 2017 r.

Zygmunt August
(1548–1572)
Emisja: 7 XII 2017 r.

Michał Korybut Wiśniowiecki
(1669–1673)

Henryk Walezy
(1573–1575)
Emisja: 12 VII 2018 r.

Jan III Sobieski
(1674–1696)

Stefan Batory
(1576–1586)
Emisja: 17 I 2019 r.

August II Mocny
(1697–1706, 1709–1733)

Zygmunt III Waza
(1587–1632)
Emisja: 23 I 2020 r.

Stanisław Leszczyński
(1705–1709, 1733–1736)

Władysław IV Waza
(1632–1648)
Emisja: 3 XII 2020 r.

August III Sas
(1733–1763)

Jan Kazimierz Waza
(1648–1668)
Emisja: 26 I 2021 r.

Stanisław August Poniatowski
(1764–1795)

Projekt monety w przygotowaniu

Emisja wartości kolekcjonerskich stanowi okazję do upamiętnienia ważnych historycznych rocznic i postaci oraz do rozwijania zainteresowań polską kulturą, nauką i tradycją.

Zapraszamy do zapoznania się z planem emisji na stronie internetowej: www.nbp.pl/monety. Sprzedaż monet kolekcjonerskich emitowanych przez NBP jest prowadzona w oddziałach okręgowych NBP oraz przez sklep internetowy NBP.

Na Państwa dodatkowe pytania odpowiedzą nasi konsultanci pod numerami: 22 185 91 59 oraz 22 185 13 03.

Następna moneta z serii „Skarby Stanisława Augusta” – „Michał Korybut Wiśniowiecki”.

Narodowy Bank Polski jest centralnym bankiem państwa odpowiadającym za politykę pieniężną i stabilność cen. Jego funkcje określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i Ustawa o NBP. NBP ma wyłączne prawo emisji pieniądza. Jako bank centralny nie prowadzi rachunków bankowych obywateli, nie przyjmuje od nich lokat ani nie udziela kredytów. Prowadzi natomiast obsługę budżetu państwa, a także podmiotów sektora finansów publicznych. Gromadzi rezerwy walutowe państwa i zarządza nimi. Pełni funkcję banku banków, tworząc warunki do działania systemu bankowego. Jest również jednym z najważniejszych ośrodków naukowo-analitycznych w dziedzinie ekonomii i rynków finansowych.

Więcej o NBP: www.nbp.pl

Narodowy Bank Polski

Dbamy o wartość pieniądza